

Mangindanao omgaat en de vaart daarheen te stimuleren, is het bevel voor een dergelijke tocht herhaald. In de brief van oktober 1764 is het overlijden van de koning van Ternate reeds vermeld en dat prins Zwaardekroon, die zijn naaste en de bekwaamste is, als opvolger van zijn oudste broer was voorgedragen. De Hoge Regering heeft hem daartoe verkozen met de titel Padoeca Sirij Maha Toean Zulthan Saidoel Moeh Jadge Djala Loedien Sjah. Op zijn verzoek en dat van de rijksgroten mag het bestuur hem, zoals gebruikelijk, als koning en leenman van de Compagnie voorstellen. Hij zal schriftelijk met zijn waardigheid worden gefeliciteerd. [fol. 1510] Het verzoek van prins Amier in twee particuliere brieven aan oud-gouverneur Abraham Abeleven en de vroegere fiscaal Matthijs Diderik van Haak om tot koning te worden bevorderd, is afgewezen. Kopie-brieven daarover gaan apart naar de gouverneur. Over de mislukte expeditie naar Bwool, waarover in de brief van oktober 1764 reeds werd gesproken, wordt bericht dat de gewezen resident Smittenberg door de officier van justitie werd aangeklaagd en in juni 1764 bij vonnis is gedegradeerd in ambt, rang en gage en veroordeeld tot de vergoeding van de geroofde goederen met een opslag van 50 %. Hij is naar Batavia teruggestuurd. De overige dienaren te Bwool zijn onschuldig en hun gage zal zonder onderbreking doorlopen. Een verantwoording van Smittenberg en zijn verzoek weer benoemd te worden zijn afgewezen. Deze stukken gaan naar Ternate. [fol. 1511] Men vroeg het bestuur te Ternate een volledige verantwoording over de aanklacht van het valselijk wegen van goud en het maken van vrije mensen tot slaaf. Het verlies van Bwool is een voorbeeld van onvergeeflijke onoplettendheid. Zorgeloze residenten moeten op hun plicht gewezen worden en als ze in onachtzaamheid volharden, moeten zij door oplettender dienaren vervangen worden en zonder gage naar Batavia worden teruggestuurd. Helaas kon van Smittenberg als vergoeding slechts f 1142 geïncasseerd worden, waardoor de Compagnie als gewoonlijk de verliezende partij is en een schade van f 13.466 lijdt. Er zal wel niet meer zijn terug te vorderen, omdat er, ondanks herhaalde aanmaning, geen zekerheid van rsd 2000,- werd gegeven. Zoals bekend is de desbetreffende post arm. [fol. 1512] Men moet zich hierbij, en bij het verlies van 20 kanonnen en enige andere ammunitie, maar neerleggen.)

Op de berigten dat den berugten rover Dain Patimoe en koning van Tontolij zouden voornemens zijn haar te willen stabileren op Bwool, dat de bediendens voor nadeelig in den goud en rijst insaam considereren, zo hebben wij hen gelast ter verijdeling van dien sodanige maatregelen in het werk te stellen, als zij nuttig en noodzakelijk zullen oordeelen, met recommandatie om verdagt te zijn dat op de adsistentie van Bwools koningje geen staat is te maaken, maar veeleer onder een nadelige suspitie legt, doordien hij tot herneming van Bwool dien selfden dag dat de overrompeling was geschied, geen adsistentie heeft willen verleenen, ofschoon daartoe is versogt geworden.

Fol. 1512r-v.

(Om het gezag van de Compagnie te herstellen en de herhaaldelijke moorden te straffen, vraagt het bestuur in zijn geheime brief dringend om 300 gewone militairen en 50 matrozen. Wegens gebrek in Batavia [fol. 1513] is een besluit uitgesteld, totdat er versterking uit Nederland is aangekomen. Om Compagnies aanzien te herstellen en de voorrechten bij de specerijhandel in de Oosterkwartieren te beschermen, zal er dan een bijzondere zending militairen vertrekken. Het gedrag van de koning van Batjan is zo bedenkelijk, dat er, als de middelen er zijn, wel tot dwangmaatregelen tegen Batjan zal moeten worden overgegaan. In plaats van dat hij van het dorp Lamma weer naar zijn vorige woonplaats is teruggekeerd, schijnt hij een aanval op het fortje Barneveld op Batjan te beramen, wanneer de brief en geschenken worden afgehaald. Het is te prijzen dat de sergeant de beraamde aanslag heeft verijdeld, maar de koning ontkent deze geruchten. [fol. 1514] Dat de kimelaha Marsaolij, die de sergeant op tijd heeft ingelicht, daarom reeds is vermoord, toont dat de geruchten gegrond waren. Het bestuur beval goed wacht te houden en zond een versterking van vier à zes man. Dit is goedgekeurd, alsmede de aanhouding van prins Rosadien en zijn zoon Kalim, toen zij van Batjan terugkeerden. Zij krijgen een halve rijksdaalder per dag en moeten op